

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3025

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** en **Van Nispen** (beiden SP) aan de Ministers van Justitie en Veiligheid, voor Rechtsbescherming, van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *vrouwenonderdrukking* (ingezonden 28 januari 2020).

Antwoord van Minister **Dekker** (Rechtsbescherming), mede namens de Ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (ontvangen 4 juni 2020). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 1754.

Vraag 1

Wat is uw oordeel over de column van Folkert Jensma «Wie onthult het polygame huwelijk» over de problemen van verborgen vrouwen?¹

Antwoord 1

Huwelijksdwang, kindhuwelijken en polygame huwelijken zijn uiterst schadelijke fenomenen. In de column worden deze fenomenen dan ook terecht ter discussie gesteld. De column schetst hoe «de multiculturele samenleving het recht kleurt» en gaat in op de evaluatie van de wet Tegengaan huwelijksdwang, waaruit ook een aantal knelpunten in naar voren komen. Zoals ik ook in mijn reactie op die evaluatie heb aangegeven, onderstreept het opnieuw het belang van een brede aanpak van deze problematiek.² Daarom hebben de Minister van VWS en ik op 18 februari 2020 de actieagenda «schadelijke praktijken» aan uw Kamer gestuurd.³ Deze actieagenda bevat aanvullende acties om huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking en eengerelateerd geweld aan te pakken, zoals het inrichten van één landelijk expertisecentrum en een laagdrempelige meldstructuur.

¹ nrc.nl: 28 december 2019 <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/12/28/wie-onthult-het-polygame-huwelijk-a3985124>

² Kamerstuk 32 175, nr. 69

³ Kamerstuk 28 345, nr. 228

Vraag 2

Wat vindt u van zijn steun voor het idee van Femmes for Freedom dat mannen die zich hebben misdragen, wordt verboden een volgende buitenlandse partner naar Nederland te halen?⁴

Antwoord 2

Ik kan mij goed voorstellen dat Femmes for Freedom met dit idee komt en ik begrijp de steun die de heer Jensma hiervoor uitspreekt.

De IND kan, bijvoorbeeld in het geval dat de referent reeds een aantal malen achtereenvolgende toelating heeft gevraagd voor een partner, een onderzoek doen of er sprake is van een schijnhuwelijk of schijnrelatie. Als daar inderdaad sprake van blijkt te zijn, zal de verblijfsaanvraag worden afgewezen. Ook kan, indien de referent in kwestie veroordeeld wordt voor een strafbaar feit, beoordeeld worden of zijn verblijfsrecht kan worden ingetrokken indien het geen Nederlander betreft. Wordt het verblijfsrecht ingetrokken dan is het niet langer mogelijk verblijf voor een partner aan te vragen. Voor slachtoffers van misdragingen door de referent bestaat een mogelijkheid een zelfstandige verblijfsvergunning te verkrijgen indien de relatie als gevolg van geweld is verbroken.

Echter, het toelatingsbeleid voor (huwelijks)partners uit derde landen is gestoeld op de Europese Richtlijn voor gezinshereniging (2003/86/EG). Als wordt voldaan aan de voorwaarden die deze Richtlijn stelt (zoals rechtsgeldig huwelijk of duurzame en exclusieve relatie, voldoende middelen van bestaan van de referent, geen antecedenten aan de zijde van de partner), kunnen er geen aanvullende voorwaarden worden gesteld, zoals het meewegen van eerdere gedragingen van de referent. Dat maakt het niet mogelijk om aan het idee van Femmes for Freedom te voldoen.

Vraag 3

Bent u bekend met de film van een Pakistaans-Nederlandse man die zijn eerste zeven vrouwen uit Pakistan ernstig heeft mishandeld en voor de achtste keer getrouwd is met een Pakistaanse vrouw en ook haar ernstig heeft mishandeld?⁵

Antwoord 3

Ja.

Vraag 4

Vindt u het aanvaardbaar dat Nederlandse mannen aan de lopende band met buitenlandse vrouwen trouwen om ze vervolgens in ons land ernstig te mishandelen en thuis op te sluiten?

Antwoord 4

Ik vind geweld, mishandeling en vrijheidsberoving niet aanvaardbaar. Mishandeling en vrijheidsberoving zijn ook strafbaar gesteld in het wetboek van strafrecht. In de vraag wordt echter gesuggereerd dat Nederlandse mannen aan de lopende band met buitenlandse vrouwen trouwen en ze in ons land ernstig mishandelen en thuis opsluiten. Dit geschetste beeld strookt niet met de cijfers en informatie die ik tot mijn beschikking heb. Wanneer er sprake is van mishandeling en vrijheidsberoving dan gelden voor deze vrouwen dezelfde rechten als voor Nederlanders. Een belangrijk initiatief in dit kader is het programma «Geweld hoort nergens thuis», dat in opdracht van het Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Justitie en Veiligheid (JenV) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) wordt uitgevoerd. Het programma heeft tot doel om huiselijk geweld en kindermishandeling eerder en beter in beeld te krijgen en vervolgens duurzaam te stoppen en op te lossen. Maatregelen die in het kader van dit programma genomen worden, kunnen ook bijdragen aan de aanpak van deze praktijken.

⁴ <https://www.femmesforfreedom.com/femmes-for-freedom-lanceert-campagne-ontsnap-uit-je-huis-voor-alle-migrantenvrouwen-die-thuis-words-oggesloten/>

⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=hc48exwQIRQ>

Vraag 5

Deelt u de mening dat we deze praktijk moeten stoppen? In hoeverre is het mogelijk om voor notoire mishandelaars een verbod in te stellen om keer op keer een volgende buitenlandse partner naar Nederland te halen?

Antwoord 5

Zie het antwoord op vraag 2 en 4.

Vraag 6, 13

Bent u bereid met Femmes for Freedom in gesprek te gaan hoe zij een bijdrage kunnen leveren aan kennisbevordering van professionals en inburgeringscursussen over geweld tegen huwelijksmigranten?

Bent u bereid met Femmes for Freedom, overheden, bedrijven en onderwijsinstellingen te bespreken hoe zij samen partners van kennismigranten kunnen bereiken om hen minder kwetsbaar te maken voor gedwongen isolement?

Antwoord 6, 13

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inburgering en werken nauw samen met professionele instanties en professionals op dit terrein en hebben toegang tot relevante netwerken. Ook hebben gemeenten, in hun rol van opdrachtgever, goede contacten met aanbieders van taal- of inburgeringsonderwijs. Gemeenten hebben hierin beleidsvrijheid en nemen hier zelf besluiten over. In de actieagenda Schadelijke Praktijken zijn verschillende maatregelen opgenomen om schadelijke praktijken – eerder en beter in beeld te krijgen en te stoppen en duurzaam op te lossen. Femmes for Freedom wordt actief betrokken bij de uitvoering van de actieagenda.

Vraag 7, 8

Deelt u de mening dat bij dit soort uitbuiting sprake kan zijn van mensenhandel?

Bent u het ermee eens dat de overheid moet ingrijpen indien sprake is van een geloofwaardig vermoeden van mensenhandel? Zo ja, bent u bereid om de aanpak van het gedwongen isolement van verborgen vrouwen met de Nationaal Rapporteur Mensenhandel te bespreken?

Antwoord 7, 8

Bij mensenhandel staat het oogmerk van uitbuiting voorop. In het artikel wordt daarentegen gesproken over misstanden die plaatsvinden binnen het huwelijk van een persoon die een partner vanuit een ander land naar Nederland gehaald heeft. Hoewel dit ernstige kwesties betreffen, vallen deze kwesties niet onder de noemer mensenhandel. Wel kunnen zaken als een gedwongen huwelijk, en isolement in het huwelijk zorgen voor een kwetsbare positie van de betrokken vrouwen, waardoor zij eventueel vatbaarder zijn voor mensenhandel. In het rapport Zicht op kwetsbaarheid (2016), kaart de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen deze kwetsbaarheid ook aan. Tegelijkertijd wordt in het rapport ook aangegeven dat deze zaken an sich niet onder de noemer mensenhandel vallen. Gegeven het reeds bestaande onderzoek en standpunt van de Nationaal Rapporteur ziet de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid op dit moment geen aanleiding om hierover in gesprek te gaan met de Nationaal Rapporteur.

Vraag 9, 10

Bent u bekend met het verhaal van de Iraanse Negar die zich als huwelijksmigrante bij haar man in Nederland voegde, die hier als kennismigrant aan de TU Delft werkte, en kort na haar komst door haar man om het leven is gebracht?⁶

Bent u ervan op de hoogte dat vrouwen van kennismigranten uit niet-westerse landen vaak in een gedwongen isolement leven en mishandeld worden?⁷

⁶ Rijnmond: 6 december 2019 <https://www.rijnmond.nl/nieuws/189360/Vader-over-gedode-dochter-Negar-23-Eigenlijk-heb-ik-haar-vermoord>

AD: 6 december 2019 <https://www.ad.nl/dordrecht/iraanse-vrouw-kort-na-komst-naar-nederland-omgebracht-echtgenoot-beroept-zich-op-noodweer~a6e55d73/>

⁷ Rijnmond: 11 december 2019 <https://www.rijnmond.nl/nieuws/189548/Nu-Negar-een-paar-jaar-geleden-Yasmeen-moeten-we-wachten-op-een-volgend-slachtoffer>

Antwoord 9, 10

Deze casus is Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid bekend. Dit geldt niet voor signalen dat dit op grote schaal⁸ voorkomt. Er zijn geen cijfers over hoe vaak dit voorkomt.

Vraag 11

Is het juist dat Negar geen inburgeringsplicht heeft als partner van een kennismigrant? Bent u het ermee eens dat inburgering, hier en in het buitenland van partners van kennismigranten, kan bijdragen aan «empowerment» en aan het voorkomen van onderdrukking?

Antwoord 11

Het klopt dat partners van kennismigranten voor het verkrijgen van een machtiging tot voorlopig verblijf en een verblijfsvergunning bij hun referent, niet inburgeringsplichtig zijn. Ingevolge artikel 3, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wet Inburgering is de vreemdeling met een reguliere verblijfsvergunning voor bepaalde tijd inburgeringsplichtig als hij anders dan voor een tijdelijk doel in Nederland verblijft. Gelet op artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder h en m, van het Besluit Inburgering worden arbeid als kennismigrant en verblijf als familie- of gezinslid bij een kennismigrant aangemerkt als tijdelijke verblijfsdoelen in de zin van artikel 3, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wet Inburgering. Derhalve zijn kennismigranten noch hun partners inburgeringsplichtig. Het kabinet is niet voornemens om kennismigranten en gezinsleden inburgeringsplichtig te maken. Om een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd te verkrijgen, dienen de kennismigrant en de eventuele gezinsleden wel te voldoen aan het inburgeringsvereiste.

Vraag 12

Indien de man van Negar wordt veroordeeld, moet hij Nederland verlaten na het uitzitten van zijn straf?

Antwoord 12

Indien de referent onherroepelijk is veroordeeld, zal de IND beoordelen of zijn verblijfsrecht kan worden ingetrokken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de zogeheten glijdende schaal.

Vraag 14

Kent u de steekproef van de gemeente Rotterdam, waaruit blijkt dat 20% van de huwelijksmigranten in een gedwongen isolement leven? Deelt u de mening dat dit zeer zorgelijk is? Bent u bereid een landelijk onderzoek in te stellen naar de omvang van gedwongen isolement van huwelijksmigranten?⁹

Antwoord 14

De gemeente Rotterdam heeft een verkennend kwantitatief onderzoek gedaan naar huwelijksmigranten: hun welzijn en participatie. Dit kwantitatieve onderzoek was een verkennend haalbaarheidsonderzoek. Dit heeft de gemeente Rotterdam veel stof gegeven tot nadenken, maar vanwege de kleine aantallen in dit onderzoek (het onderzoek kent een steekproef van 20 personen), was het niet mogelijk om generieke conclusies te trekken. De resultaten uit de haalbaarheidspilot in Rotterdam laten zien dat er in vier van de 20 gevallen signalen waren die mogelijk een risico vormen op het ontstaan van sociaal isolement. Dit is een percentage van 20%. Ondanks dat hier sprake is van een verkennend haalbaarheidsonderzoek, deel ik uw mening dat de resultaten zorgelijk zijn. Omdat elk geval van gedwongen isolement er één te veel is, wordt er niet voor gekozen om een landelijk onderzoek in te stellen naar de omvang van gedwongen isolement van huwelijksmigranten, maar om direct over te gaan op maatregelen om deze kwetsbare groep uit hun gedwongen isolement te halen. Zo wordt bij de inburgering expliciet aandacht besteed aan het thema zelfbeschikking, zodat een fenomeen als gedwongen isolement minder voorkomt. Daarnaast maakt

⁸ Volgens het principe van de glijdende schaal wordt er een verband gelegd tussen de duur van de opgelegde straf en de duur van het rechtmatig verblijf in Nederland. Hoe langer de vreemdeling rechtmatig in Nederland verblijft, hoe zwaarder de straf moet zijn om tot beëindiging van het verblijfsrecht over te kunnen gaan.

⁹ «Huwelijksmigranten, hun welzijn en participatie», gemeente Rotterdam, 29 oktober 2018

de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in 2020 de financiering mogelijk van één of meerdere organisatie(s) die culturele onderdrukking aanpakken en zelfbeschikking. Deze organisatie(s) zal/zullen zich onder andere richten op het doorbreken van sociaal isolement van vrouwen.